

I. Щодо типів декларацій

Роз'яснення № 1 від 13.02.2020

1. Які існують типи декларацій, коли їх слід подавати і який звітний період вони охоплюють?

Законом передбачено чотири типи декларацій суб'єкта декларування:

1) щорічна декларація – декларація, яка подається відповідно до частини першої статті 45 Закону у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація;

2) декларація суб'єкта декларування, який припиняє відповідну діяльність (декларація перед звільненням) – декларація, яка подається відповідно до абзацу першого частини другої статті 45 Закону не пізніше двадцяти робочих днів з дня припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або іншої діяльності, зазначеної у підпунктах «а» та «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону. Декларація «перед звільненням» охоплює період, який не був охоплений деклараціями, раніше поданими таким суб'єктом декларування;

3) декларація після звільнення – декларація, яка подається відповідно до абзацу другого частини другої статті 45 Закону з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або іншу діяльність, зазначену у підпунктах «а» та «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація;

4) декларація кандидата на посаду – декларація, яка подається відповідно до абзацу першого частини третьої статті 45 Закону до призначення або обрання особи на посаду. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому особа подала заяву на зайняття посади, якщо інше не передбачено законодавством.

Щодо останнього типу декларації звертаємо увагу на окремі особливості. Зокрема, йдеться про частину п'яту статті 25 Закону України «Про державну службу», зважаючи на зміст якої, особа, яка перемогла у конкурсі на посаду державної служби категорій «Б» та «В», подає декларацію, за минулий рік, перед призначенням лише у разі, якщо декларацію за минулий рік вона не подавала раніше. Іншими словами, якщо переможець вже подавав до цього декларацію будь-якого типу за минулий рік, додатково подавати декларацію не вимагається.

Якщо особа стає переможцем конкурсу на декілька посад в одному органі і раніше не подавала декларацію за минулий рік, вона подає одну декларацію кандидата на посаду, вказуючи посаду, на яку має намір бути призначеною.

Якщо декларація кандидата на посаду була подана, наприклад, у січні 2020 року і охоплювала попередній звітний рік, а особу було призначено на посаду до 1 квітня 2020 року, то особа має обов'язок подати щорічну декларацію за 2019 рік.

Інша особливість стосується осіб, зазначених у підпункті «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, які подають в установленому Законом порядку декларацію за минулий рік у разі входження до складу конкурсної або дисциплінарної комісії, утвореної відповідно до законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів України, Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Такі особи повинні подати декларацію кандидата на посаду протягом десяти календарних днів після входження (включення, залучення, обрання, призначення) до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності.

2. У який період подається декларація кандидатами в депутати обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, кандидатами на посади сільських, селищних, міських голів?

Пунктом 4 частини першої статті 3 Закону кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, кандидатів на посади сільських, селищних, міських голів та старост (далі – кандидати) віднесено до суб'єктів, на яких поширюється дія Закону.

Згідно з частиною третьою статті 45 Закону особа, яка претендує на зайняття посади, зазначеної у пункті 4 частини першої статті 3 Закону, повинна подати декларацію кандидата на посаду за минулий рік до обрання на посаду.

Статус кандидата набувається особою з дня її реєстрації кандидатом у порядку, визначеному статтями 222-224 та статтями 227-229 Виборчого кодексу України.

Статтею 226 Виборчого кодексу України передбачено, що кандидат у депутати, кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови, старости села, селища, зареєстрований у порядку, встановленому цим Кодексом, подає декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до Закону.

Після офіційного оприлюднення територіальною виборчою комісією результатів виборів особа вважається обраною депутатом, сільським, селищним, міським головою, старостою з дати реєстрації її територіальною

виборчою комісією депутатом, сільським, селищним, міським головою, старостою у порядку, визначеному Виборчим кодексом України.

Таким чином, особа повинна подати декларацію кандидата на посаду в період з дня її реєстрації кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, старости села, селища або кандидатом у депутати до дня реєстрації такої особи, відповідно, депутатом, сільським, селищним, міським головою, старостою села, селища. Така декларація подається шляхом заповнення на офіційному вебсайті Національного агентства у визначеному Законом порядку.

3. Чи потрібно подавати щорічну декларацію та декларацію перед звільненням, якщо суб'єкт декларування звільняється до 1 квітня?

Якщо суб'єкт декларування звільняється або іншим чином припиняє відповідну діяльність до подання ним щорічної декларації за попередній рік (наприклад, з 15 січня 2020 року), то йому рекомендується подати спочатку щорічну декларацію за попередній рік (2019 рік), а після того окрему декларацію за період з 1 січня 2020 року до 14 січня 2020 року включно, тобто період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями. Це зумовлено тим, що за різні звітні періоди (2019 та 2020 роки) застосовуються різні розміри ПМ.

Якщо в особи упродовж звітного періоду були підстави для подання декларації перед звільненням декілька разів, кожна з них має охоплювати період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями.

Наприклад, особа подала декларацію перед звільненням за період з 01.01.2019 по 01.03.2019, а потім була прийнята на іншу роботу, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, з якої була звільнена з 01.12.2019, то вона має обов'язок подати декларацію перед звільненням за період з 02.03.2019 по 01.12.2019.

4. Чи потрібно подавати декларації перед звільненням та після звільнення, якщо особа перестала бути суб'єктом декларування, наприклад, згідно зі змінами, внесеними до закону, чи у зв'язку зі зміною статусу юридичної особи публічного права на юридичну особу приватного права?

Ні, не потрібно, адже у цих випадках особа втрачає статус суб'єкта декларування і вимоги фінансового контролю більше не поширюються на неї, а отже особа вже не повинна подавати декларації.

5. Чи подається декларація перед звільненням у разі, якщо нова посада особи також пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування?

У разі переведення державного службовця на іншу посаду державної служби декларація не подається.

Звільнення особи за переведенням або у разі, якщо особа стала переможцем конкурсу і у зв'язку з цим звільнилася з роботи в одному органі і прийнята на роботу в інший орган наступного робочого дня (без врахування вихідних днів), не вважається припиненням діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, оскільки у такому випадку відбувається лише зміна посади або інших істотних умов праці.

6. Чи подається декларація після звільнення, якщо суб'єкт декларування продовжує виконання функцій держави або місцевого самоврядування?

Декларація суб'єкта декларування, який припинив діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або іншу діяльність, зазначену у підпунктах «а» і «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, не подається, якщо такий суб'єкт декларування до 1 квітня наступного року знов розпочинає діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або іншу діяльність, зазначену у підпунктах «а» і «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, і подає декларацію відповідно до частини першої статті 45 Закону (щорічну декларацію).

Те ж саме правило діє у випадку, коли особа обіймала одночасно дві посади, що зумовлювали обов'язок подати декларацію, але протягом року особа звільнилася або іншим чином припинила перебувати на одній із таких посад.

7. Коли подають декларацію за минулий рік суб'єкти декларування, які не мали можливості до 1 квітня за місцем військової служби подати декларацію у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України?

Відповідно до абзацу другого частини п'ятої статті 45 Закону суб'єкти декларування, які не мали можливості до 01 квітня за місцем військової служби подати декларацію за минулий рік у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України під час дії особливого періоду, безпосередньою участю у веденні воєнних (бойових) дій, у тому числі на території проведення антитерористичної операції, направленням до інших держав для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національних континентів або національного персоналу, подають таку декларацію за звітний рік протягом 90 календарних днів із дня прибуття до місця проходження військової служби чи дня закінчення проходження військової служби, визначеного частиною другою статті 24 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

8. Чи необхідно суб'єктам декларування, поновленим на роботі за рішенням суду, подавати щорічні декларації за час вимушеного

прогулу?

Суб'єкт декларування, поновлений на роботі за рішенням суду, подавати щорічну декларацію за час вимушеного прогулу не зобов'язаний.

Відповідно до статті 235 Кодексу законів про працю України та статті 65 Закону України «Про виконавче провадження» рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника, прийняте органом, який розглядає трудовий спір, підлягає негайному виконанню. Рішення вважається виконаним боржником з дня видання відповідно до законодавства про працю наказу або розпорядження про поновлення стягувача на роботі та внесення відповідного запису до трудової книжки стягувача, після чого виконавець виносить постанову про закінчення виконавчого провадження.

Враховуючи викладене, особа, яку за рішенням суду було поновлено на роботі і яка приступила відповідно до наказу (розпорядження) до фактичного виконання функцій держави або місцевого самоврядування чи іншої діяльності, зазначеної у підпунктах «а» і «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, відповідно до частини першої статті 45 Закону повинна в наступному році до 01 квітня подати щорічну декларацію за рік, у якому відбулось поновлення.

У разі ж якщо після поновлення на роботі особа звільнилася, вона має обов'язок подати декларації перед та після звільнення.

9. Чи можна подати виправлену декларацію або іншим чином виправити інформацію, зазначену в декларації?

Згідно з частиною четвертою статті 45 Закону суб'єкт декларування має право подати виправлену декларацію упродовж семи днів після подання декларації, але не більше трьох разів.

Для цього немає необхідності звертатися до Національного агентства. Для подання виправленої декларації слід натиснути на кнопку «Подати виправлену декларацію», яка є активною упродовж відповідного строку в персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування у полі поданої декларації.

У суб'єкта декларування відсутня можливість подати виправлену декларацію за власною ініціативою після спливу семиденного строку.

У разі виявлення суб'єктом декларування у поданій декларації недостовірних відомостей після семиденного строку суб'єкт декларування може звернутись до Національного агентства через персональний електронний кабінет, деталізовано описати виявлені неточності або помилки. Відповідна інформація буде врахована Національним агентством у разі проведення повної перевірки (перевірки) декларації відповідного суб'єкта декларування.

10. Яким є порядок перевірки факту подання та своєчасності подання декларації?

Згідно зі статтею 49 Закону, державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють (працювали), відповідно до цього Закону декларацій та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному ним порядку. Порядок здійснення такого контролю та порядок інформування Національного агентства про виявлені факти неподання або несвоєчасного подання декларацій визначається Національним агентством.

Якщо за результатами контролю встановлено, що суб'єкт декларування не подав декларацію, Національне агентство письмово повідомляє такого суб'єкта про факт неподання декларації, і суб'єкт декларування повинен протягом десяти днів з дня отримання такого повідомлення подати декларацію в порядку, визначеному частиною першою статті 45 цього Закону.

Одночасно Національне агентство письмово повідомляє про факт неподання декларації керівнику державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх апарату, юридичної особи публічного права, в якому працює відповідний суб'єкт декларування, та спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції.

Слід пам'ятати, що за несвоєчасне подання без поважних причин декларації передбачено адміністративну відповідальність відповідно до статті 172⁶ КУпАП, а за умисне неподання декларації – кримінальну відповідальність згідно із статтею 366¹ КК України (див. запитання 126 цих Роз'яснень).

Роз'яснення № 2 від 01.04.2020

1. Про порядок подачі декларації особою, яка претендує на зайняття посади, для проведення спеціальної перевірки

Для проведення спеціальної перевірки використовується декларація, яка повністю охоплює попередній рік – період з 1 січня по 31 грудня включно.

Згідно зі статтями 56, 57 Закону та Порядком проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 171, особа, яка претендує на зайняття посади, яка передбачає зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посади з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, подає до Національного агентства в

порядку, визначеному частиною першою статті 45 Закону, декларацію за минулий рік.

Для проведення спеціальної перевірки можна подати один з таких видів декларацій:

- щорічну декларацію (тип «щорічна»), яка подається відповідно до частини першої статті 45 Закону;
- декларацію після звільнення (тип «після звільнення»), яка подається відповідно до абзацу другої частини другої статті 45 Закону;
- декларацію особи, яка претендує на зайняття посади (тип «кандидата на посаду»), яка подається відповідно до частини третьої статті 45 Закону.

Декларацію «перед звільненням» (подання якої передбачене абзацом першим частини другої статті 45 Закону) Національне агентство може використати для спеціальної перевірки, лише якщо вона охоплює період з 1 січня по 31 грудня включно.

Під час здійснення спеціальної перевірки Національне агентство перевірятиме декларацію за попередній рік, яка була подана останньою, без врахування її типу.

Якщо особа, яка перемогла у конкурсі, раніше не подавала декларацію за минулий рік, їй необхідно подати декларацію «кандидата на посаду».

У такій декларації потрібно зазначити назву майбутнього місця роботи і майбутньої посади, у зв'язку з якою в особи виник обов'язок подати декларацію, тип і категорію посади, на яку вона претендує, інші статуси (чи належить суб'єкт декларування до осіб, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище, відповідно до статті 56 Закону; чи належить його посада до посад, пов'язаних з високим рівнем корупційних ризиків, а також чи належить особа до публічних діячів), які зазначаються, зважаючи на статус посади, на яку особа претендує.

2. Щодо особливостей заповнення декларацій, які подаються у 2020 році

У деклараціях типів «щорічна», «після звільнення» та «кандидата на посаду» за 2019 рік інформація зазначається відповідно до вимог, визначених у статті 46 Закону в редакції, що діяла станом на 25 вересня 2019 року.

20 березня 2020 р. набрав чинності Закон України № 524-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про запобігання корупції». Пункт 53 розділу I зазначеного Закону встановлює, що в деклараціях за 2019 рік інформація зазначається згідно з вимогами, визначеними в статті 46 Закону в редакції, що діяла станом на 25 вересня 2019 року.

Зокрема, у трьох типах декларацій за 2019 рік – «щорічна», «після звільнення», «кандидата на посаду» – не потрібно зазначати:

- унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі суб'єкта декларування та членів його сім'ї;
- належність до національних публічних діячів;

зареєстроване місце проживання членів сім'ї суб'єктів декларування;
об'єкти декларування, які перебували у володінні або користуванні суб'єкта декларування або членів його сім'ї протягом не менше половини днів звітного періоду;

членів сім'ї суб'єкта декларування, які спільно з ним проживали сукупно протягом не менше 183 днів протягом року;

трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї;

криптовалюти, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї;

банківські та інші фінансові установи, в яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки або зберігаються кошти, інше майно (розділ 12.1 декларації).

Водночас такі відомості необхідно зазначати у декларації «перед звільненням», яка подається у 2020 році, а також у «щорічній», «після звільнення», «кандидата на посаду» за 2020 рік та подальші звітні періоди.